

ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ¹⁾

z dnia 2018 r.

**w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły
i placówki krajoznawstwa i turystyki**

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, 949 i 2203) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Przedszkola, szkoły i placówki, zwane dalej „szkołami”, mogą organizować dla uczniów krajoznawstwo i turystykę.

2. W organizowaniu krajoznawstwa i turystyki szkoły mogą współdziałać ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami, których przedmiotem działalności jest krajoznawstwo i turystyka.

§ 2. Organizowanie przez szkoły krajoznawstwa i turystyki ma na celu w szczególności:

- 1) poznawanie kraju, jego środowiska przyrodniczego, tradycji, zabytków kultury i historii;
- 2) poznawanie kultury i języka innych państw;
- 3) poszerzanie wiedzy z różnych dziedzin życia społecznego, gospodarczego i kulturalnego;
- 4) wspomaganie rodziny w procesie wychowania;
- 5) upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży zasad ochrony środowiska naturalnego oraz umiejętności korzystania z zasobów przyrody;
- 6) podnoszenie sprawności fizycznej;
- 7) poprawę stanu zdrowia dzieci i młodzieży pochodzących z terenów zagrożonych ekologicznie;
- 8) upowszechnianie aktywności fizycznej;
- 9) przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym;
- 10) poznawanie zasad bezpiecznego zachowania się w różnych sytuacjach.

¹⁾ Minister Edukacji Narodowej kieruje działem administracji rządowej – oświata i wychowanie, na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji Narodowej (Dz. U. poz. 2315).

§ 3. Krajoznawstwo i turystyka są organizowane w trakcie roku szkolnego, w szczególności w ramach odpowiednio zajęć dydaktyczno-wychowawczych, zajęć prowadzonych w przedszkolu lub w placówce, z wyjątkiem okresu ferii letnich i zimowych oraz wiosennej i zimowej przerwy świątecznej.

§ 4. 1. Krajoznawstwo i turystyka są organizowane w formie:

- 1) wycieczek przedmiotowych – inicjowanych i realizowanych przez nauczycieli w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego lub programu nauczania zajęć edukacyjnych dopuszczonych do użytku w danym przedszkolu lub szkole, w szczególności jako szkoły zimowe, szkoły zielone i szkoły ekologiczne;
- 2) wycieczek krajoznawczo-turystycznych, w których udział nie wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem;
- 3) specjalistycznych wycieczek krajoznawczo-turystycznych, w których udział wymaga od uczniów przygotowania kondycyjnego i umiejętności posługiwania się specjalistycznym sprzętem, w szczególności jako obozów wędrownych i biwaków – zwanych dalej „wycieczkami”.

2. Wycieczki mogą być organizowane w kraju lub za granicą.

§ 5. Organizację i program wycieczki dostosowuje się do wieku, zainteresowań i potrzeb uczniów, ich stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności.

§ 6. 1. Zgodę na zorganizowanie wycieczki wyraża dyrektor szkoły zatwierdzając kartę wycieczki.

2. Wzór karty wycieczki określa załącznik do rozporządzenia.

3. Do karty wycieczki dołącza się listę uczniów biorących udział w wycieczce, zawierającą imię i nazwisko ucznia oraz telefon rodzica lub rodziców ucznia. Listę uczniów podpisuje dyrektor szkoły.

§ 7. W przypadku wycieczki organizowanej za granicą:

- 1) dyrektor szkoły jest obowiązany poinformować organ prowadzący i organ sprawujący nadzór pedagogiczny o organizowaniu takiej wycieczki przekazując kartę wycieczki, o której mowa w § 6 ust. 1; dyrektor szkoły nie przekazuje listy uczniów, o której mowa w § 6 ust. 3;
- 2) kierownik wycieczki, opiekunowie wycieczki i uczniowie mają obowiązek posiadania ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia;

- 3) kierownik wycieczki lub co najmniej jeden opiekun wycieczki zna język obcy na poziomie umożliwiającym porozumiewanie się w krajach tranzytowych i kraju docelowym.

§ 8. Udział uczniów niepełnoletnich w wycieczkach, z wyjątkiem wycieczek przedmiotowych odbywających się w ramach odpowiednio zajęć dydaktyczno-wychowawczych, zajęć prowadzonych w przedszkolu lub w placówce, wymaga zgody rodziców.

§ 9. 1. Zapewnienie przez szkołę opieki i bezpieczeństwa uczniom podczas wycieczek odbywa się w sposób określony w przepisach dotyczących bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

2. Korzystanie podczas wycieczek z tras turystycznych i szlaków turystycznych odbywa się na zasadach określonych przez organ zarządzający terenem.

3. Przy ustalaniu bazy noclegowej uwzględnia się szkolne schroniska młodzieżowe.

§ 10. 1. Dyrektor szkoły wyznacza kierownika i opiekunów wycieczki spośród pracowników pedagogicznych szkoły.

2. W zależności od celu i programu wycieczki opiekunem wycieczki może być także osoba niebędąca pracownikiem pedagogicznym szkoły, wyznaczona przez dyrektora szkoły, która spełnia następujące warunki:

- 1) ma ukończone 18 lat;
- 2) nie była karana za umyślne przestępstwo przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwo przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, przestępstwo przeciwko rodzinie i opiece, z wyjątkiem przestępstwa określonego w art. 209 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2016 r. poz. 1137, z późn. zm.²⁾), przestępstwo określone w rozdziale 7 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2017 r. poz. 783 i 1458) albo wobec której nie orzeczono zakazu prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi lub zakazu przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2138 oraz z 2017 r. poz. 244, 768, 773, 952, 966 i 1214.

3. W celu potwierdzenia spełniania warunku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, kandydat na opiekuna wycieczki jest obowiązany przedstawić dyrektorowi szkoły informację z Krajowego Rejestru Karnego; informacja ta zachowuje ważność przez okres 12 miesięcy od dnia jej wydania.

§ 11. Kierownik wycieczki w szczególności:

- 1) opracowuje program i regulamin wycieczki;
- 2) zapoznaje uczniów, rodziców i opiekunów wycieczki z programem i regulaminem wycieczki oraz informuje ich o celu i trasie wycieczki;
- 3) zapewnia warunki do pełnej realizacji programu i regulaminu wycieczki oraz sprawuje nadzór w tym zakresie;
- 4) zapoznaje uczniów i opiekunów wycieczki z zasadami bezpieczeństwa oraz zapewnia warunki do ich przestrzegania;
- 5) określa zadania opiekunów wycieczki w zakresie realizacji programu oraz zapewnienia opieki i bezpieczeństwa uczniom;
- 6) nadzoruje zaopatrzenie uczniów i opiekunów wycieczki w odpowiedni sprzęt, ekwipunek oraz apteczkę pierwszej pomocy;
- 7) organizuje i nadzoruje transport, wyżywienie i noclegi dla uczniów i opiekunów wycieczki;
- 8) dokonuje podziału zadań wśród uczniów;
- 9) dysponuje środkami finansowymi przeznaczonymi na organizację wycieczki;
- 10) dokonuje podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu i informuje o tym dyrektora szkoły i rodziców, w terminie i formie określonych w statucie szkoły.

§ 12. Opiekun wycieczki w szczególności:

- 1) sprawuje opiekę nad powierzonymi mu uczniami;
- 2) współdziała z kierownikiem wycieczki w zakresie realizacji programu i regulaminu wycieczki;
- 3) sprawuje nadzór nad przestrzeganiem regulaminu wycieczki przez uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem zasad bezpieczeństwa;
- 4) nadzoruje wykonywanie zadań przydzielonych uczniom;
- 5) wykonuje inne zadania zlecone przez kierownika wycieczki.

§ 13. Dyrektor szkoły może wyrazić zgodę na łączenie funkcji kierownika i opiekuna wycieczki.

§ 14. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Za zgodność pod względem
prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Joanna Rozwadowska-Skrzeczyńska

Dyrektor

/ – podpisany cyfrowo/

Załącznik do rozporządzenia
Ministra Edukacji Narodowej
z dnia 2018 r.
(poz. ...)

KARTA WYCIECZKI

Nazwa i adres przedszkola/szkoły/placówki:

Cel wycieczki:.....

Nazwa kraju¹⁾/miasto/trasa wycieczki:
.....

Numer telefonu kierownika wycieczki:

Termin:

Liczba uczniów: Klasa:

Liczba opiekunów wycieczki:

Środek transportu:
.....

¹⁾ W przypadku wycieczki za granicą.

PROGRAM WYCIECZKI

Data, godzina wyjazdu oraz powrotu	Długość trasy (w kilometrach)	Miejscowość docelowa i trasa powrotna	Szczegółowy program wycieczki od wyjazdu do powrotu	Adres miejsca noclegowego i żywieniowego oraz przystanki oraz miejsca żywienia

OŚWIADCZENIE

Zobowiązuję się do przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa w czasie wycieczki.

Kierownik wycieczki

.....
(imię i nazwisko oraz podpis)

Opiekunowie wycieczki

1.
2.
3.
4.
5.
6.

(imiona i nazwiska oraz podpisy)

ZATWIERDZAM

.....
(data i podpis dyrektora przedszkola/szkoły/placówki)

Uzasadnienie

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59, z późn. zm.).

Konieczność wydania rozporządzenia wynika z wprowadzonej reformy zmieniającej ustrój szkolny. Jednocześnie dotychczasowe upoważnienie dla ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania przeniesione zostało z ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2017 r. poz. 2198, z późn. zm.) do ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Projekt rozporządzenia, w stosunku do obecnie obowiązującego rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 8 listopada 2001 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki (Dz. U. poz. 1516, z późn. zm.), zachowuje dotychczasowe rozwiązania w zakresie:

- 1) celów, dla których organizowane są wycieczki;
- 2) możliwości współdziałania ze stowarzyszeniami i innymi podmiotami w zakresie krajoznawstwa i turystyki;
- 3) konieczności dostosowania organizacji i programu do wieku, zainteresowań, potrzeb, stanu zdrowia, kondycji, sprawności fizycznej i umiejętności;
- 4) zgody dyrektora na organizację wycieczki;
- 5) warunków koniecznych przy organizacji wycieczki za granicę, w tym obowiązku ubezpieczenia uczestników od następstw nieszczęśliwych wypadków i kosztów leczenia, oraz znajomości języka obcego przez kierownika lub opiekuna wycieczki;
- 6) zgody rodziców niepełnoletnich uczniów na ich udział w wycieczce;
- 7) warunków dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa;
- 8) kompetencji dyrektora szkoły do wyznaczenia kierownika i opiekunów wycieczki;
- 9) obowiązków kierownika i opiekuna wycieczki, z tym że obowiązek kierownika wycieczki dotyczący podsumowania, oceny i rozliczenia finansowego wycieczki po jej zakończeniu został uzupełniony o konieczność przedstawienia tej informacji dyrektorowi oraz rodzicom w formie i terminie określonych w statucie szkoły. Rozwiązanie to pozwoli na upublicznienie społeczności szkolnej efektów jakościowych takich wycieczek oraz kosztów, jakie realnie zostały poniesione w związku z wycieczką;
- 10) wyrażenie zgody przez dyrektora na łączenie funkcji kierownika i opiekuna wycieczki.

Projekt rozporządzenia przewiduje zmiany o charakterze dostosowującym do nowej struktury szkół oraz porządkującym, w tym związane z terminologią przyjętą w przepisach ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, tj.:

- 1) zastąpienia pojęcia „upowszechnianie wycieczki” (wskazanego dotychczas jako jeden z celów organizowanego przez przedszkole, szkołę lub placówkę krajoznawstwa i turystyki) pojęciem „upowszechnianie aktywności fizycznej” – pojęcie „wycieczek” zdefiniowane w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty wyklucza możliwość jego organizowania poza feriami letnimi, zimowymi oraz wiosenną i zimową przerwą świąteczną;
- 2) zastąpienie pojęcia „przeciwdziałanie patologii społecznej” pojęciem „przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym” – zgodnie z terminologią używaną obecnie w psychologii rozwojowej;
- 3) zrezygnowano z określenia zajęć „lekcyjnych, pozalekcyjnych i pozaszkolnych”, których definicja nie występuje w przepisach ustaw z zakresu oświaty;
- 4) w opisie wycieczki przedmiotowej zrezygnowano z określenia „przedmioty pokrewne”, z uwagi na brak występowania tego pojęcia w ramowych planach nauczania. Zgodnie z projektem rozporządzenia, organizowanie wycieczek przedmiotowych będzie inicjowane i realizowane w celu uzupełnienia programu wychowania przedszkolnego lub programu nauczania zajęć edukacyjnych dopuszczonych do użytku w danym przedszkolu lub szkole. Wskazanie przykładowych form wycieczki przedmiotowej, tj. szkół zimowych, zielonych lub ekologicznych zobowiąże szkoły do ich organizacji jedynie w celach edukacyjnych, eliminując wyjazdy o charakterze wycieczkowym.

Ponadto, w projekcie rozporządzenia wprowadzono nowe rozwiązania:

- 1) przepisy dotyczące bezpieczeństwa zostały uzupełnione o konieczność stosowania się do zasad ustalonych przez organy zarządzające danym terenem, np. dyrektorów Parków Narodowych. Uczniowie i ich opiekunowie powinni respektować ustalenia zawarte w regulaminach tras turystycznych i szlaków turystycznych, których celem jest uniknięcie szkód zarówno dla środowiska przyrodniczego, jak i zdrowia własnego;
- 2) ustalono trzy formy organizowania krajoznawstwa i turystyki, w zależności od specyfiki organizowanej formy (np. przygotowania kondycyjnego i posługiwania się specjalistycznym sprzętem). Zrezygnowano z pojęcia imprezy, która praktycznie nie była używana przez przedszkola, szkoły oraz placówki i mogła być kojarzona z obowiązkami wynikającymi z przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2017, poz. 1553, z późn. zm.), którym placówki oświatowe nie podlegają. Zaproponowany katalog form krajoznawstwa i turystyki obejmuje: wycieczki przedmiotowe, wycieczki krajoznawczo-turystyczne i specjalistyczne wycieczki krajoznawczo-turystyczne;
- 3) odnośnie kierownika wycieczki odstąpiono od możliwości sprawowania tej funkcji przez inną osobę niebędącą pracownikiem pedagogicznym szkoły. Pracownik pedagogiczny szkoły ze względu na specyfikę swojej pracy i realizowanych zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych posiada wystarczające kompetencje, umiejętności

i doświadczenie zawodowe do sprawowania prawidłowej i odpowiedzialnej opieki nad uczniami.

Dotychczasową możliwość wyznaczenia przez dyrektora szkoły innej osoby spełniającej określone warunki (tj. osoby, która ma ukończony kurs dla kierowników wycieczek szkolnych, posiadanie stopnia instruktora harcerskiego oraz uprawnień przewodnika turystycznego, przodownika, instruktora turystyki kwalifikowanej pilota wycieczek, stopień trenera lub instruktora odpowiedniej dyscypliny sportu) uchylono, gdyż brak jest obecnie stosownych uregulowań w obowiązujących przepisach, np.:

- a) niejednolity zakres programu kursu na kierownika wycieczek szkolnych oraz kursu na kierownika obozów wędrownych realizowanych przez podmioty komercyjne bez możliwości stwierdzenia ich skuteczności czy sprawdzenia jakości;
- b) obniżone wymagania wobec przewodników turystycznych, trenerów i instruktorów sportu na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2013 r. o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów (Dz. U. poz. 829, z późn. zm.);
- c) pojęcie turystyki kwalifikowanej – obecnie nie stosowane.

Kierownikiem wycieczki może być jedynie wyznaczony przez dyrektora szkoły pracownik pedagogiczny tej szkoły.

- 4) odnośnie opiekuna wycieczki niebędącego pracownikiem pedagogicznym szkoły wprowadzono dodatkowy warunek do spełnienia: opiekun wycieczki obowiązany jest przedstawić dyrektorowi przedszkola, szkoły lub placówki aktualną informację z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności. Informacja ta zachowuje ważność przez okres 12 miesięcy od dnia jej wydania. Przepis jest spójny z wymogami określonymi dla kandydatów na kierowników i wychowawców wypoczynku organizowanego zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (art. 92a–92t oraz rozdział 9a), którzy również sprawują opiekę nad dziećmi i młodzieżą. Rozwiązanie to zwiększy bezpieczeństwo uczniów przebywających poza domem podczas wycieczek szkolnych.

Ponadto, w projekcie rozporządzenia zrezygnowano z określenia sposobu finansowania wycieczek ze środków pozabudżetowych. Zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami (art. 3 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych – Dz. U. poz. 2203) zadania oświatowe jednostek samorządu terytorialnego w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej, są finansowane na zasadach określonych w ww. ustawie oraz ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1453). Zapewnienie kształcenia, wychowania i opieki, w tym kształcenia specjalnego i profilaktyki społecznej, jest zadaniem oświatowym gmin, powiatów i samorządów województw (art. 11 ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe). Ponadto, środki niezbędne do realizacji zadań oświatowych jednostek samorządu terytorialnego, o których mowa w art. 11 ust. 2–4 ww. ustawy – Prawo oświatowe, w tym na wynagrodzenia nauczycieli oraz utrzymanie placówek wychowania przedszkolnego, szkół i placówek, są zagwarantowane w dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

W załączniku do rozporządzenia określono wzór karty wycieczki, który zawiera informacje dotyczące wycieczki, w tym program wycieczki, oświadczenie zobowiązujące do przestrzegania przepisów dotyczących bezpieczeństwa składane przez kierownika i opiekunów wycieczki. Do karty wycieczki będzie dołączana lista uczniów wycieczki.

Przepisy rozporządzenia znajdują zastosowanie przy organizacji krajoznawstwa i turystyki w szkołach i placówkach funkcjonujących w ramach nowego ustroju szkolnego wprowadzonego przepisami ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

Równolegle procedowany jest projekt rozporządzenia zmieniającego rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie warunków i sposobu organizowania przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki krajoznawstwa i turystyki, które nadal obowiązuje w szkołach i placówkach starego ustroju szkolnego. Nowelizacja ww. rozporządzenia ma na celu wprowadzenie analogicznych – jak w przedmiotowym projekcie rozporządzenia – rozwiązań w przepisach dotyczących szkół i placówek funkcjonujących według starego ustroju szkolnego.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

Skrócony termin wejścia w życie przepisów rozporządzenia wynika z konieczności pilnego uregulowania organizacji krajoznawstwa i turystyki w przedszkolach, szkołach i placówkach funkcjonujących według nowego ustroju szkolnego na podstawie ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. W związku z powyższym natychmiastowe wejście w życie rozporządzenia jest uzasadnione ważnym interesem państwa, a zasady demokratycznego państwa prawnego nie stoją temu na przeszkodzie.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Rozporządzenie nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Rozporządzenie nie będzie miało wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców oraz małych i średnich przedsiębiorców.

Projekt nie zawiera przepisów określających warunki wykonania działalności gospodarczej, w związku z powyższym nie ma konieczności stosowania przepisów uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanego rozporządzenia środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.